

## ГЛОБАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

*Войтків Галина Володимирівна*

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики і методики викладання ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

Головним вектором всієї системи освіти України є формування особистості, патріота та інноватора в одній особі. Нормативні документи, нові програми та підручники дають уявлення про ключові позиції Нової української школи. Проте найбільшу відповідальність у формуванні особистості сучасного учня несе не програма і не підручник, а вчитель, який безпосередньо із ним працює. Тому актуальним сьогодні є питання професійної компетентності сучасного педагога, зокрема вчителя фізики та шляхи її удосконалення.

За Дж. Равеном найважливішими вміннями, які знадобляться людині в будь-якій професійній діяльності є вміння працювати самостійно, здатність брати на себе відповідальність, ініціативність, здатність вчитися новому, вміння ладити з іншими. В структурі професійної компетентності педагога вчені (А. К. Маркова, А. В. Хуторський, Н. В. Кузьміна та ін.) виділяють предметно-методичну, психолого-педагогічну, загальнонаукову та інформаційну компетентності [1]. Вчені методисти з фізики, крім вищеподаних, в структуру професійних компетенцій вчителя фізики вносять спеціальні компетенції з фізики та методики викладання, тобто професійна компетентність вчителя фізики включає: 1. ключові компетенції; 2. базові компетенції: психолого-педагогічні; загальнонаукові; ІКТ – компетенції; 3. спеціальні компетенції з фізики та методики її викладання [2].

Однак життя в глобалізованому суспільстві, суспільстві без кордонів, вимагає певних вмінь та навичок. З 2018 року в міжнародному тестуванні PISA появилася нова галузь глобальна компетентність, яка являє собою здатність діяти та взаємодіяти належним чином та ефективно як індивідуально, так і сумісно, беручи участь у житті взаємопов'язаного, взаємозалежного та різноманітного світу [3].

У вітчизняній психолого-педагогічній та методичній літературі з фізики питанню глобальної компетентності не приділено уваги. З досліджень зарубіжних науковців, «глобальна компетентність уособлює знання про складну природу світу, уміння інтегрувати на міждисциплінарному рівні способи вирішення глобальних соціальних, економічних та екологічних проблем, і включає: *етичну складову* – позитивне ставлення до культурної різноманітності та визнання глобальних загальнолюдських цінностей; *діяльнісну складову* – уміння здійснювати групову та індивідуальну комунікацію; *академічну складову* – усвідомлення міждисциплінарного характеру універсальних проблем людства щодо збереження здоров'я, кліматичних змін та ін. [3]. Сучасний вчитель, який виховує покоління інноваторів, патріотів, покоління, яке житиме у глобалізованому світі повинен бути тренером, ментором, тим хто допомагає зростати у навчанні, а не засобом передачі знань, повинен володіти та розвивати свою глобальну компетентність задля успішного формування її у своїх вихованців.

Формування глобальної компетентності вчителя та включення її у структуру професійної компетентності відбувається в умовах неперервного навчання, які є вимогою цифрового суспільства. Як кажуть когнітивісти, вчитель формуватиме глобальну компетентність, якщо володітиме інформацією про її наявність, необхідність та про її структуру, знатиме стратегії формування. Тому необхідним для вчителя 21 століття є навичка постійного вдосконалення та самонавчання, яка дозволить орієнтуватись у нових і актуальних дослідженнях в галузі науки, культури та предмету, який він викладає. Орієнтація в інформаційному просторі через роботу із цифровими інструментами, читання наукової періодики, освоєння нових методів та технологій викладання, завдяки формальній та неформальній освіті, освоєння нових знань, для можливості подачі навчального матеріалу з точки зору міждисциплінарного контексту, постійний саморозвиток сприятиме формуванню глобальної компетентності вчителя, як необхідної складової його професійної компетентності.

Отже, зважаючи на цифрову трансформацію суспільства та зміну ролі вчителя в новій українській школі, до складу професійної компетентності вчителя фізики слід віднести і глобальну компетентність, яка полягає у розумінні глобальних процесів, що відбуваються в світі, вмінні на них реагувати та брати у них участь з метою позитивних змін та задля збереження екологічності у всіх сферах та стосунках.

### Список використаних джерел:

1. Заболотний В. Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами мультимедіа : [монографія] / Володимир Федорович Заболотний. – Вінниця : «Едельвейс і К», 2009. – 454 с.

2. Ткаченко В.М., Черевань Є.О. Професійна компетентність вчителя фізики як особистісний ступінь сформованості його компетенцій // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017. – Випуск 3(13). – С. 160-165.

3. Reimers F. Edifying for Global Competence and Leadership. - in International Perspectives on the Goals of Universal Basic and Secondary Education. - eds. Joel P. Pardo, Martin B. Malin. - Routledge Press, 2008.

## **ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ**

*Дмитренко Аліна Павлівна,*

*аспірант, асистент кафедри теорії і методики дошкільної освіти  
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*

На сьогодні справу виховання високоерудованих, професійно збагачених та компетентно скерованих суб'єктів суспільства продовжують талановиті нащадки, посеред яких є загально вшанованими прізвища В. Андрущенко, С. Гончаренка, І. Зязюна, М. Лисенка, В. Кременя, Н. Нічкало, О. Савченко, Я. Ряппо, П. Таланчука, О. Тупузова, О. Хорошковської інших новаторів педагогічної справи, чий подуми спрямовані на підготовку самодостатніх подовжувачів козацького роду.

Зокрема, В. Андрущенко у міркуваннях про філософію освіти ХХІ століття і пошуках пріоритетів визначає, що Україна, як і уся світова спільнота, намагається відтворити соціальну, економічну й науково-технологічну платформи виживання, новітню парадигму пристосування людини до перемінливих умов існування, яка б забезпечувала не лише адаптивне ставлення до оточуючої дійсності, але й сприяла розвитку цієї дійсності за відповідності до людських вимірів життя, сформованих ідеалами ХХІ століття. Центральне місце у означеній парадигмі займає освіта, що набуває свого піднесення у форматі своєрідної відповіді на виклики цивілізації та водночас і у якості відповіді на потреби людини винайти своє місце за можливості самореалізації у новому глобальному просторі [1, с. 6].

Остання теза отримує свій прояв у перенесенні ідей Болонського процесу на матрицю підготовки майбутніх вихователів закладів системи дошкільної освіти. У цій траєкторії разом із підвищенням рівня фахової підготовки, зміцненням довіри між суб'єктами освітньої системи, мобільністю студентів та викладачів у просторі європейського союзу з метою залучення міжнародного досвіду [2, с. 37], дістають провадження уніфіковані європейські норми і стандарти освіти, які є пов'язаними із гуманізацією та демократизацією процесу навчання, а так само й застосуванням прогресивних технопедагогічних підходів, що уможлиблює не тільки покращення умов сприйняття і нагромадження теоретичних знань та професійних навичок, але й сприяє накопиченню практичних компетенцій і зростанню рівня компетентності дипломованих випускників закладів вищої освіти.

Саме у поєднанні теорії і практики, тобто професіоналізму і компетентності, виявляється інтегрований рівень підготовленості професіонала освітньої сфери до самостійної діяльності у тій чи іншій педагогічній інституції.

Проблема формування професіонала із необхідним рівнем компетентності у певній галузі суспільного життя – кропіткий та тривалий процес із набуття масиву теоретичних знань і практичних навичок. У досліджуваній траєкторії завдання, які пов'язані з підготовкою фахівців педагогічної сфери за спеціальністю «Дошкільна освіта», мають особливу актуальність як ті, що висувають до учасників освітнього процесу у сфері дошкільної освіти запити щодо моральних якостей, професійного педагогічного рівня та спроможності забезпечити якість наданої роботи [3, ст. 30]. Окрім наведених приписів Закону України «Про дошкільну освіту», актуальними запитамі в системі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, прописаних у відповідних положеннях національних доктрин, стратегій і програм розвитку освіти [4, 5, 6, 7, 8, 9], є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці та професійного розвитку, освоєння і запровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці.

Закон України «Про освіту» визнає одним із першочергових завдань у галузі вищої освіти, а також і її метою, здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих, мистецький, професійних та загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи у певній галузі знань [10, ст. 17].

Приведені у інших публічних документах норми щодо підготовки вихователів закладів дошкільної освіти тільки-но актуалізують первинність, а так само і обов'язковість, співпадіння очікувань суспільства з набутими результатами у підготовці майбутніх спеціалістів дошкільної галузі.